

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3359/2018. (XI. 20.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.20.207/2017/9. sorszámú ítélete alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (dr. Cságoly István, jogi képviselője: dr. Halmos Péter ügyvéd, székhelye: 7261 Pécs, Mária utca 29.) az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d*) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján azért nyújtott be alkotmányjogi panaszt, mert álláspontja szerint a Kúria Pfv.V.20.207/2017/9. sorszámú ítélete, valamint ebben az ítéletben felülvizsgált Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.20.585/2016/4/II. sorszámú és a Fővárosi Törvényszék 25.P.22.595/2015/14. sorszámú ítéletei sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében, illetve az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében elismert tisztességes eljáráshoz fűződő alkotmányos jog egyes követelményeit, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiságból fakadó jogbiztonság elvét, valamint az Alaptörvény 28. cikkben előírt értelmezési szabályt. Az indítványozó ilyen alaptörvényi hivatkozások alapján kezdeményezi a bírói döntések alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó, kártérítés megállapítása érdekében indított polgári perben az indítványozó felperesként szerepel. A perben első fokon eljáró törvényszék által megállapított, majd az ítéltábla által helytállónak ítélt tényállás rövid lényege szerint az alperes hitelintézet pénzügyi szolgáltatási tevékenységet végzett a lakossági ügyfélként nyilvántartott indítványozónak. A hitelintézeti munkatárs tanácsa alapján az indítványozó 2006-tól kezdődően japán jen alapú lombardhitel szerződést kötött, és a hitelből származó összeget jellemzően magas kockázatú, úgynevezett „feltörekvő piaci” befektetési alapokba kérte forgatni. Szintén a hitelintézet tanácsa alapján az indítványozó 2008 szeptemberében meghosszabbította a lombardhitel szerződését. A 2008-as pénzügyi válság hatására ugyanakkor az óvadékként szolgáló értékpapírok értéke zuhanni kezdett. A hitelintézet ekkor az óvadék kiegészítésére hívta fel az indítványozót, aki ennek nem tett eleget. Ezt követően a hitelintézet értékesítette a biztosítékként szolgáló értékpapírokat, ugyanakkor az ebből befolyt összeg nem fedezte a teljes tartozást. Ismételt sikertelen fizetési felhívását követően az indítványozó tartozása 2009 májusában közel három millió japán jen volt. Az indítványozó ezek után jogfenntartás megfogalmazása mellett keresetet nyújtott be a Pénz- és Tőkepiaci Állandó Választottbírósághoz, amelynek alapján a választottbíróság elmarasztalta a hitelintézetet. A választottbírósági döntés indokai értelmében a hitelintézet a törvényben meghatározottakhoz képest magasabb kockázatú befektetést javasolt az indítványozónak, és ezzel a jogellenes magatartással okozati összefüggésben kárt okozott. A kárösszeg tekintetében a választottbíróság rögzítette, hogy az magasabb az általa megítélt összegnél (erről lásd: Fővárosi Törvényszék P.22.595/2015/14. sorszámú ítéletének 2–3. oldalait).
- [3] Az indítványozó ezek után további kártérítési összeg megállapítása érdekében terjesztett elő keresetet a Fővárosi Törvényszék előtt. Keresetében arra hivatkozott, hogy a választottbírósági döntés kizárólag a jogalap vonatkozásában tekinthető ítélt dolognak, míg további kártérítés érvényesítése elől nem zárja el. Ennek megfelelően kárként kívánta érvényesíteni a 2008 szeptemberében a hitelintézet által kezelt vagyonának és hitelállományának különbözetét. A törvényszék ítéleti indokolása szerint a választottbíróság az alperes hitelintézet jogellenes magatartását a törvényben megengedettnél magasabb kockázatú befektetésben jelölte meg, ugyanakkor nem határozta meg, hogy pontosan mekkora az ezzel összefüggésben bekövetkezett kár összege. Ennek megfelelően a törvényszék következtetése szerint az indítványozó nincsen elzárva attól, hogy peres eljárásban érvényesítse az ezt meghaladó kárát. Ugyanakkor az indítványozó a javára nyilvántartott vagyon és hiteltartozás választottbírósági ítéletben megítélt kárösszeggel csökkentett különbségét jelölte meg érvényesíteni kívánt kár-

ként, de nem tett eleget bizonyítási kötelezettségének, és nem igazolta, hogy ezen összeg pontosan mely része áll okozati összefüggésben az alperes hitelintézet jogellenes magatartásával. Az elsőfokon eljáró bíróság ilyen indokok alapján az indítványozó kereseti kérelmét elutasította (erről lásd: Fővárosi Törvényszék P.22.595/2015/14. sorszámú ítéletének 6–10. oldalait).

- [4] Az indítványozó a törvényszék döntését a Fővárosi Ítéltábla előtt fellebbezéssel támadta, amelyben részben az elsőfokú bíróság téves tényállás megállapítására és helytelen jogi következtetésre, részben pedig eljárási jogszabálysértésre hivatkozott. Az indítványozói hivatkozás szerint a bíróság az alperes hitelintézet által a határozathozatal megelőzően becsatolt előkészítő iratokat annak ellenére nem küldte meg részére, hogy képviselője elmulasztotta az utolsó tárgyalást. Emellett pedig a bíróság nem teljesítette a hitelintézeti kimutatást kezdeményező bizonyítási indítványát. Az ítéltábla a hivatkozott eljárási szabálysértések tekintetében ítéleti indokolásában előadta, hogy önmagában a fél távolmaradása a folytatólagos tárgyalásról nem akadályozta a tárgyalás megtartásának, és az elsőfokú bíróság az eljárási törvényeknek megfelelően a tárgyaláson ismertette az alperes hitelintézet által csatolt iratot, így eljárási szabályt nem vétett. Az ítéltábla emellett rögzítette, hogy az indítványozó a tárgyalási jegyzőkönyvből is megismerhető alperesi előkészítő irat tekintetében a fellebbezésben is nyilatkozhatott volna, amelyet azonban nem tett meg. A bizonyítási indítvány teljesítésének elmaradásával összefüggő kifogás tekintetében az ítéltábla kifejtette, hogy az indítványozó nem adta elő miként hathat ki bizonyítási indítványa a kereseti kérelem elbírálására, és mivel az indítványozott bizonyítás nem releváns a kereseti kérelem megítéléséhez, így ebben a tekintetben szükségtelen az elsőfokú tárgyalást kiegészíteni vagy megismételni. A felülbírálat kérdésével összefüggésben az ítéltábla indokolásában úgy érvel, hogy az indítványozó a választottbíróság döntésétől eltérően határozta meg a kárkövetelését, amelynek elbírálását viszont a választottbírósági ítélet jogereje kizárja. Ugyanakkor a per adatai alapján megállapítható, hogy a lombard hitel szerződés meghosszabbításakor kiegészített óvadék a választottbírósági döntésből is következő „többlet” kár. Ennek megfelelően az ítéltábla ebben a tekintetben megváltoztatta az elsőfokú bíróság ítéletét, és kötelezte az alperes hitelintézetet ezen összeg kifizetésére (erről lásd: Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.20.585/2016/4/II. sorszámú ítéletének 5–8. oldalait).
- [5] Az indítványozó az ítéltábla jogerős döntésével szemben felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, amelyben egyfelől sérelmezte a tényállás megállapításának okszerűtlenségét, illetve az ítéleti indokolás helytállóságát. Másfelől pedig az indítványozó eljárási szabálysértésként ismét kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság az alperes hitelintézet által csatolt előkészítő iratot számára nem küldte meg, nem tette lehetővé a nyilatkozattételét, illetve bizonyítási indítványát sem teljesítette. A Kúria a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott eljárási szabálysértési kifogások tekintetében kifejtette, hogy az alsóbb fokú bíróság által értékeltekkel egyezően az ügy érdemére kiható jogszabálysértés nem történt. A Kúria e körben kiemelte, hogy a peres fél távolmaradása esetében a bíróság akkor dönt a tárgyalás elhalasztásáról, illetve a mulasztó felet akkor értesítheti, vagy hívhatja fel az előkészítő irattal összefüggő nyilatkozattételre, ha az időközben benyújtott előkészítő irat a perbe vitt anyagi jogi igény érdemi elbírálására kihat. Ilyen előkészítő iratot azonban az alperes hitelintézet nem terjesztett elő. Erre figyelemmel a Kúria hatályában fenntartotta az ítéltábla jogerős döntését (Kúria Pfv.V.20.207/2017/9. sorszámú ítéletének 4–8. oldalait).
- [6] 1.2. Az indítványozó ezt követően terjesztett elő alkotmányjogi panaszt. Indítványában azért hivatkozott az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében elismert jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményének sérelmére, mert az eljárás során a bíróságok elzárták peres jogainak gyakorlásától. Az indítványozó emellett felívta az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert tisztességes eljáráshoz fűződő jogot, mert álláspontja szerint az eljáró bíróságok nem biztosították az iratok teljes körű megismerésének lehetőségét. Az indítványozói érvelés szerint ezzel sérült a fegyverek egyenlőségének elve. Az indítványozó ezen kívül megjelölte ugyan az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljárás elvének sérelmét, de e körben nem adta elő olyan indokolást, amely a támadott bírósági döntéssel összefüggésben áll. Az indítványozó végül hivatkozott az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogalkalmazási szabály sérelmére is, amelynek alapjaként előadja, hogy a támadott ítéletekben kifejtett jogértelmezés nem felel meg a józan észnek.
- [7] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.

- [8] 3. Az Abtv. 27. § a) pontjai és ezzel összhangban az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja úgy rendelkezik, hogy alkotmányjogi panasz kezdeményezésére olyan bírói döntéssel szemben van lehetőség, amely Alaptörvényben biztosított jogot sérti vagyis alkotmányjogi panaszt Alaptörvényben biztosított jog sérelmére lehet alapítani. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában részben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében, részben pedig az Alaptörvény 28. cikkben foglalt alkotmányjogi szabályok vélt sérelmére hivatkozik. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében elismert jogállamiságból fakadó a jogbiztonság követelményének sérelmére azért hivatkozik, mert álláspontja szerint a kifogásolt bírósági eljárás nem felel meg a polgári eljárásjogi szabályoknak. Következetes gyakorlata szerint ugyanakkor az Alkotmánybíróság csak kivételes esetekben, így különösen a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén ismeri el az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogbiztonság elvét olyan Alaptörvényben biztosított jogként, amelyre alkotmányjogi panasz is alapítható {elsőként lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14], legutóbb megerősítette: 3305/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [9]}. Az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben előadottak nem minősülnek az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának, így vélt sérelmükre alkotmányjogi panasz nem alapítható. Az Alaptörvény 28. cikke a bíróságok számára alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény e szabálya nem Alaptörvényben biztosított jog, így ennek megfelelően vélt sérelmére alkotmányjogi panasz sem alapítható {elsőként lásd: 3381/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [11]; amelyet legutóbb megerősített: 3044/2018. (II. 13.) AB végzés, Indokolás [7]}. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában emellett felhívja az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében garantált követelmény sérelmét. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt garancia a tisztességes eljárás követelményét a hatósági eljárásokban fogalmazza meg. Ennek megfelelően az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésére az érdemi összefüggés hiánya miatt nem lehet bíróság hatáskörébe tartozó eljárásokban hozott bírói döntésekkel szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt alapítani {elsőként lásd: 3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [6], legutóbb lásd: 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [20]}. Ebből következően az alkotmányjogi panasz ezekben a részeiben nem felel meg a befogadhatóság Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontjában foglalt törvényi követelményének.
- [9] 3.1. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeként határozza meg, hogy az indítvány bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a befogadhatóság e feltételei vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság minden esetben külön-külön vizsgálja.
- [10] 3.2. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság e törvényi feltételével összefüggésben elsőként arra emlékeztet, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; legutóbb megerősítette: 3249/2018. (VII. 11.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [11] 3.3. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében elismert tisztességes eljárás követelményrendszerének sérelmét a peres eljárás során már felhívott szabályok megsértésében látja. Ennek megfelelően hivatkozik arra, hogy nem ismerhette meg az alperes hitelintézet által benyújtott iratok teljességét, illetve az eljáró bíróságok nem teljesítették bizonyítási indítványát. Az Alkotmánybíróság e körben utal arra, hogy az indítványozó e sérelmekre a polgári peres eljárás jogorvoslati szakaszai során korábban, már a fellebbezésében, illetve a felülvizsgálati kérelmében is hivatkozott. E kifogásokat mind másodfokon, mind pedig a rendkívüli jogorvoslat során eljáró bírói fórumok részletesen vizsgálták. Ennek eredményeként az eljáró bíróságok megállapították, hogy az eljárási törvény szabályainak megfelelően az indítványozó képviselőjének távol maradása a folytatólagos tárgyalás megtartását nem akadályozta. A bíróságok vizsgálták, hogy a hivatkozott előkészítő

irat tartalma a perbe vitt anyagi jogi igény érdemi megítélésére kihat-e. Ennek során pedig azt állapították meg, hogy az alperes hitelintézet által benyújtott előkészítő iratnak ilyen jelentősége nem volt (erről lásd: Kúria Pfv.V.20.207/2017/9. sorszámú ítéletének 6–7. oldalait). A jogorvoslati eljárásokban eljáró bíróságok emellett megállapították, hogy az indítványozó bizonyítási indítványa nem volt releváns a kereseti kérelem elbírálása szempontjából (erről lásd: Fővárosi Ítéletábrla 5.Pf.20.585/2016/4/II. sorszámú ítéletének 6. oldalát). Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítvány ezen része egyfelől a bíróságok által megállapított tényállás részbeni újraértékelését kívánja, amikor ismételten kifogás tárgyává teszi az eljárási cselekmények elmaradását, illetve az elmaradás okait. Másfelől pedig, figyelemmel az ügy jogorvoslati eljárása során ítélező bíróságok részletesen kifejtett álláspontjára is, az Alkotmánybíróság megítélése szerint a felhívott alapjogi kifogás nem vet fel olyan alaptörvény-ellenességi kételyt, amely a támadott bírói döntést érdemben befolyásolhatta {elsőként lásd: 3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3], legutóbb megerősítette: 3151/2017. (VI. 14.) AB végzés, Indokolás [15] és 3298/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [33]}. Az Alkotmánybíróság emellett az alkotmányjogi panaszban felvetett kérdéseket jelen ügyben nem értékelte olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéseként sem, amely érdemi alkotmánybírói eljárásra okot adhatna {elsőként lásd: 3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3], legutóbb megerősítette: 3186/2018. (VI. 8.) AB végzés, Indokolás [11]}.

- [12] 4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként így arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 27. § a) pontjában és az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontjában, részben pedig az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [13] Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében előírtakra is, visszautasította.

Budapest, 2018. november 13.

Dr. Horváth Attila s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírói ügyszám: IV /1034/2018.

